

Helena CZAPOROWSKA

RYŚ HISTORYCZNY MUZEUM GEOLOGICZNEGO NA WYDZIALE GÓRNICZYM
POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ W GLIWICACH

Streszczenie. Muzeum Geologiczne powstało z inicjatyw i według koncepcji Doc. dr. inż. Czesława Poborskiego.

W 1961 r. zostało po raz pierwszy udostępnione studentom i zwiedzającym. Obejmowało pierwotnie trzy sale z 71 gablotami poświęconymi geologii ogólnej, złożom Polski ze szczególnym uwzględnieniem złóż Górnego Śląska.

Obecnie ekspozycja złóż świata i Polski obejmuje dodatkowo 44 gabloty rozmieszczone w korytarzach Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej oraz 22 gabloty poświęcone paleontologii.

Muzeum Geologiczne powstało z inicjatywy i według koncepcji Doc. dr. inż. Czesława Poborskiego. Kierując pracami przygotowawczymi, pozyskał współudział Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, które m.in. przekazało w depozyt liczny zbiór okazów geologicznych. Źródłem okazów były również dary Muzeum w Katowicach i prywatnych kolekcjonerów. Zestawy okazów z polskich złóż kopalin użytecznych zebrali pracownicy Katedry Geologii Złóż Węgla Wydziału Górniczego. Obecnie Muzeum posiada około 25 tys. okazów.

Przekazywane zbiory minerałów, skał i skamieniałości najczęściej były nie przystosowane do celów wystawienniczych. Zwykle stanowiły hałdę okazów i metryczek. Dopiero 11-letnia żmudna praca pracowników Katedry pozwoliła skompletować i przygotować zbiór nadający się do ekspozycji. Należy tu podkreślić wielką ofiarność i pasję zespołu pracowników, którzy poza normalnymi obowiązkami dydaktyczno-naukowymi bezinteresownie podjęli tak wielki trud.

Pierwsza ekspozycja - według scenariusza dr. Tadeusza Krzoski - została udostępniona w 1961 r. Gabloty zostały wykonane przez zespół pracowni artystycznej w Kalwarii Zebrzydowskiej. Oprawę plastyczną wykonali plastycy: W. Hajder i J. Paprocki.

Muzeum Geologiczne obejmowało wówczas 3 sale z 71 gablotami. Jedną z sal, poświęconą geologii dynamicznej, stanowiła pomoc dla studentów słuchających wykładów z tego przedmiotu. Plansze ilustrowały w syntetycznej formie proces geologiczny, którego produkty w postaci okazów znajdowały się w tej gablocie. Druga sala obejmowała złoża Polski. Plansze dawały pogląd o budowie geologicznej jednego ze złóż, a w gablocie zgromadzono okazy z tego złoża. Salę środkową poświęcono Górnośląskiemu Zagłębiu

Węglowemu. Ekspozowano tu nie tylko główne bogactwo tego regionu, jakim jest węgiel, ale również inne złoża, jak np. cynku i ołowiu.

Należy zaznaczyć, że do 1974 r. Muzeum Geologiczne stanowiło nie tylko pomoc w nauczaniu przedmiotów geologicznych studentów Wydziałów: Górniczego oraz Budownictwa i Architektury, również bardzo licznie odwiedzała je młodzież szkół średnich i starsze klasy szkół podstawowych Gliwic i Śląska w ramach corocznych akcji "Drzwi Otwarte".

W opracowywaniu zbiorów, przygotowaniu ekspozycji oraz ciągłej obsłudze Muzeum Geologicznego brali udział w latach 1950-1974 następujący pracownicy: dr inż. Aleksandra Cichoń, dr Helena Czaporowska, mgr inż. Zofia Duźniak, mgr inż. Franciszek Engel, dr Kazimiera Hemberger, dr Tadeusz Krzoska, mgr inż. Mirosław Książek, Ludwik Mikłaszewski, Władysław Mozer, mgr inż. Urszula Płaskoń-Haładus i Łukasz Zadorożny.

Obecne Muzeum Geologiczne na Wydziale Górniczym od początku swego istnienia aż do 1974 r. było związane organizacyjnie z Katedrą Geologii Złóż Węgla i dzieliło jej trudne losy, zwłaszcza po tragicznej śmierci doc. dr. inż. Czesława Poborskiego.

W 1969 r. po połączeniu Katedry Geologii Złóż Węgla z Katedrą Mineralogii i Petrografii, Muzeum weszło w skład nowo powstałej Katedry Geologii Złóż Surowców Mineralnych. W 1971 r. po kolejnej reorganizacji Muzeum weszło wraz z wydzielonym z dotychczasowej Katedry Zakładem Geologii i Hydrogeologii Złóż - w skład Instytutu Projektowania, Budowy Kopalń i Ochrony Powierzchni. W 1974 r. Muzeum otrzymało status samodzielnej jednostki organizacyjnej Wydziału Górniczego z zespołem pracowników etatowych, którzy przygotowali ekspozycję złóż Polski składającą się z 28 gablot. W roku 1980 Muzeum weszło w skład powołanego Instytutu Geologii Stosowanej.

Należy zaznaczyć, że nie ustała troska pracowników obecnego Instytutu Geologii Stosowanej o Muzeum. W 1984 r. opracowali oni scenariusz do 16 gablot poświęconych złożom świata, a w 1985 r. przygotowali ekspozycję mineralogiczno-petrograficzną i paleontologiczną w korytarzach Wydziału Górniczego.

Jak widać, wielką zasługą Czesława Poborskiego było utworzenie Muzeum Geologicznego na Wydziale Górniczym oraz określenie kierunku jego działania i rozwoju.

Recenzent: Prof. zw. dr inż. Józef Poborski

Wpłynęło do Redakcji w maju 1985 r.

ИСТОРИЧЕСКИЙ ОЧЕРК ГЕОЛОГИЧЕСКОГО МУЗЕЯ НА ГОРНОМ
ФАКУЛЬТЕТЕ СИЛЕЗСКОГО ПОЛИТЕХНИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА В ГЛИВИЦАХ

Р е з ю м е

Геологический Музей возник по инициативе и по идее доц. д-р инж. Чеслава Поборского. Музей впервые открыл свои двери студентам и посещающим из вне в 1961 году. Вначале было три зала с 71 витринами по общей геологии, месторождениям Польши с особенным учётом месторождений Верхней Силезии.

В настоящее время экспозиция месторождений в мире и в Польше охватывает ещё 44 витрины установленные в корридорах Горного факультета. Кроме этого имеются 22 витрины по палеонтологии.

HISTORICAL OUTLINE OF THE GEOLOGICAL MUSEUM AT THE FACULTY OF MINING
OF THE SILESIAN TECHNICAL UNIVERSITY IN GLIWICE

S u m m a r y

The Geological Museum was created on the initiative and as an idea of ass. prof. dr. (Eng.) Czesław Poborski.

It was opened for the first time for students and visitors from outside the school in 1961. At first it consisted of three rooms with 71 cases devoted to general geology, to the deposits of Poland, with special consideration for the Upper Silesia beds.

The general exposition of the deposits of Poland and the World includes additional 44 glass cases distributed in the corridors of the Faculty of Mining of the Silesian Technical University, and 22 cases devoted to paleontology.